

Дупак Н.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

кафедри аудиту

Західноукраїнський національний університет

м. Тернопіль, Україна

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Облік і публічні закупівлі тісно пов'язані, оскільки саме бухгалтерська система забезпечує документальне підтвердження, відображення та контроль усіх етапів закупівельного процесу від планування потреби й формування очікуваної вартості до оплати, отримання товарів/робіт/послуг і їх подальшого використання. Через облік фіксуються ключові об'єкти закупівель: замовник як розпорядник коштів, постачальник як контрагент, предмет закупівлі як актив або витрати, а також джерела фінансування (загальний/спеціальний фонд) і рух грошових коштів.

Бухгалтерський облік виконує контрольну функцію в закупівлях: забезпечує дотримання бюджетних асигнувань і лімітів, правильність класифікації видатків, відповідність платежів умовам договорів, наявність первинних документів і своєчасне відображення зобов'язань та розрахунків. Саме завдяки обліковим даним можна перевірити, чи відповідають фактичні поставки умовам контракту (кількість, ціна, якість, строки), чи не допущено подвійного відображення витрат, завищення вартості, нецільового використання коштів або порушення процедур [1].

Крім того, облікова інформація є базою для аналітики закупівель: порівняння цін і постачальників, оцінювання економії, ефективності та результативності використання ресурсів, виявлення ризикових операцій і підготовки управлінських рішень. Відтак публічні закупівлі формують значну

частину господарських операцій бюджетних установ, а облік забезпечує їх прозорість, підзвітність і доказовість, що є необхідною умовою фінансової дисципліни та довіри до системи публічних фінансів. На рисунку 1 подано зв'язок публічних закупівель з бухгалтерським обліком, який запропоновано вітчизняним вченим Псьота В. О.

Рис. 1. Зв'язок публічних закупівель з бухгалтерським обліком [3]

У межах публічних закупівель виділено чотири ключові складові: замовники, предмет закупівлі, публічні фінанси та учасники. До замовників віднесено розпорядників бюджетних коштів, некомерційні підприємства та суб'єктів-монополістів, які у процесі закупівлі фактично виступають покупцями. Предмет закупівлі конкретизується через лот і в обліковому вимірі трансформується у відповідні оборотні або необоротні активи, тобто ресурси, які надходять у результаті придбання. Фінансування закупівель здійснюється за рахунок коштів загального або спеціального фонду, що в бухгалтерському обліку відображається як рух грошових коштів. Учасниками закупівель виступають резиденти та нерезиденти, які виконують роль постачальників товарів, робіт або послуг. Уся взаємодія між замовниками, постачальниками,

предметом закупівлі та джерелами фінансування реалізується через розрахункові операції, що потребують належного документування, відображення в обліку та контролю.

Список використаних джерел

1. Бондарчук М. К., Талатура Б. І. Фінансовий контроль у виявленні корупційних схем публічних закупівель: виклики та перспективи для України. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : Економічні науки. 2025. № 7(2). С. 129-136
2. Денисова А. В., Баранов С. О. Адміністративно-правове регулювання здійснення державного контролю у сфері публічних закупівель. Південноукраїнський правничий часопис. 2024. № 3. С. 75-79.
3. Псьота В.О. Обліково-аналітичне забезпечення публічних закупівель в закладах освіти державного сектору: дис. на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування (Галузь знань 07 – Управління та адміністрування). Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2021. 255 с.
4. Черешнюк О. М. Аудит реалізації проєктів в умовах публічного адміністрування: сучасні виклики та підходи. Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків: збірн. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і молод. вчених (м. Тернопіль, 27 трав. 2025 р.). Ч. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. С. 43-45